

Philippe Capart & Erwin Dejasse

Morris, Franquin, Peyo et le dessin animé
Angoulême (éditions de l'An 2) 2005, 135 pp.,
€ 32,- (inclusief DVD), ISBN 2-84856-035-5

Vorig jaar kozen de Vlaamse, Waalse en Duitstalige Belgen elk afzonderlijk 'hun' *Grootste Belg*. Elke gemeenschap kwam met een heel ander historisch personage op de proppen. Indien men gezocht had naar de *Bekendste Belg* zou er misschien sneller een taaloverschrijdende consensus worden bereikt. Want of de Belgen het nu leuk vinden of niet, onze bekendste landgenoten zijn stripfiguren. En dan heb ik het niet alleen over Jean-Claude 'Muscles from Brussels' Van Damme, maar vooral over Kuifje, de Smurfen, Lucky Luke, de Marsupilami, Guust Flater of Suske en Wiske.

De Belgische stripgeschiedenis en vooral de carrières en stijlontwikkelingen van internationale bestsellers als Hergé (Kuifje), Franquin (Guust Flater), Morris (Lucky Luke) en Peyo (de Smurfen) vormen het onderwerp van ettelijke bijdragen, gepubliceerd in boekvorm of als artikelen in fanzines en eerder wetenschappelijke vaktijdschriften. Desondanks slagen kunsthistoricus Erwin Dejasse en animator Philippe Capart er met deze publicatie in nieuw licht te werpen op de vroege carrières van (André) Franquin, Morris (pseudoniem van Maurice De Bevere) en Peyo (pseudoniem van Pierre Culliford). Terwijl de klassieke stripgeschiedenis om evidente redenen vooral aandacht besteedt aan de tekeningen en stripverhalen die deze artiesten produceerden, focussen Capart en Dejasse op de *animatiefilms* waaraan ze in het begin van hun carrière meewerkten. *Morris, Franquin, Peyo et le dessin animé* wil niet alleen in herinnering brengen hoe deze artiesten voor hun doorbraak tekenfilms maakten, maar ook aantonen dat deze ervaringen hun tekenstijl wezenlijk hebben beïnvloed.

Op basis van minutieus onderzoek in officiële archieven, maar vooral in privé-collecties, reconstrueert dit boek zo niet alleen de vroege carrière van enkele tekenaars, maar ook en vooral een vergeten hoofdstuk uit de geschiedenis van de Belgische animatiefilm. Zo wordt met deze studie (eindelijk) de tot dusver in nevel gehulde bedrijfshistorie van de *Compagnie Belge d'Actualités* (CBA) geschreven. Paul Nagant richtte dat bedrijfje in 1937 op om onderwerpen voor filmjournaals te maken. Tijdens de bezetting, toen het Ufa filmjournaal een monopolie kreeg, schakelde hij noodgedwongen over op tekenfilms. CBA onderging verscheidene personeelwisselingen – dit boek biedt alleen al daarom een veel ruimer verhaal dan de geschiedenis van de drie beroemde tekenaars – en werd herhaaldelijk gesteerd door brand. CBA bood juist omwille van de moeilijke arbeidsomstandigheden en het personeelsverloop werkgelegenheid aan jonge handen die amper ervaring hadden met het maken van animatiefilms.

Heel af en toe gaan de auteurs nogal kort door de bocht. Dat de in bezet België vertoonde Ufa films vaak een middeleeuwse setting hadden en in dat kader graag 'Teutoonse' ridderhelden opvoerden (p. 39) is niet correct. Dat Peyo's *JOHAN EN PIRREWET*, waarin de Smurfen ontstonden, wezenlijk door die Duitse films beïnvloed werd (eveneens p. 39) is dan ook een ongefundeerde verklaring. Deze detailkritiek mag echter niet worden veralgemeend. *Morris, Franquin, Peyo et le dessin animé* is een grondig gedocumenteerde studie, vlot geschreven en prachtig geïllustreerd met kleurenreproducties van schetsen, tijdschriftcovers, reclametekeningen en andere objecten die het verhaal ondersteunen. De DVD met unieke en voorheen vrijwel ontoegankelijke archiefversies van *ZAZOU CHEZ LES NÈGRES* (1943), *IMAGE PAR IMAGE* (1944), *IL ÉTAIT UNE FOIS* (1945), *LE CHAT D'LA MÈRE MICHEL* (1944?) en *STIK CHAMPION DU MONDE* (1948-1950) brengt het verhaal letterlijk tot leven.

Roel Vande Winkel